

NACRT

**KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA
ZAKONA O NACIONALNOM PREVENTIVNOM MEHANIZMU ZA
SPREČAVANJE MUČENJA I DRUGIH OKRUTNIH, NELJUDSKIH ILI
PONIŽAVAJUĆIH POSTUPAKA ILI KAŽNJAVANJA**

**KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA
ZAKONA O NACIONALNOM PREVENTIVNOM MEHANIZMU ZA
SPREČAVANJE MUČENJA I DRUGIH OKRUTNIH, NELJUDSKIH ILI
PONIŽAVAJUĆIH POSTUPAKA ILI KAŽNJAVANJA**

Članak 1.

U Zakonu o Nacionalnom preventivnom mehanizmu za sprečavanje mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja („Narodne novine“, broj 18/11) članak 2. mijenja se i glasi:

„(1) Poslove Nacionalnog preventivnog mehanizma obavlja pučki pravobranitelj.

(2) U obavljanju poslova Nacionalnog preventivnog mehanizma pučki pravobranitelj surađuje s udrugama registriranim za obavljanje djelatnosti iz područja zaštite ljudskih prava koje bira na temelju javnog poziva.

(3) U obavljanju poslova Nacionalnog preventivnog mehanizma pučki pravobranitelj po potrebi uključuje i druge neovisne stručnjake sukladno članku 18. stavku 2. Fakultativnog protokola.

(4) U obavljanju poslova Nacionalnog preventivnog mehanizma pučki pravobranitelj po potrebi surađuje s posebnim pravobraniteljima.“

Članak 2.

U članku 3. stavku 1. podstavku 1. riječ „redoviti“ briše se.
Stavak 2. briše se.

Članak 3.

Članak 4. mijenja se i glasi:

„Osobama lišenim slobode u smislu ovog Zakona smatraju se osobe kojima je određeno bilo kakvo zadržavanje, zatvaranje ili smještaj u mjesto pod javnim nadzorom i koje to mjesto ne mogu napustiti po svojoj volji.“

Članak 4.

Članak 6. mijenja se i glasi:

„(1) Pučki pravobranitelj pravilnikom propisuje postupak izbora udruga registriranih za obavljanje djelatnosti iz područja zaštite ljudskih prava iz članka 2. stavka 2. ovoga Zakona te način rada njihovih članova u obavljanju poslova Nacionalnog preventivnog mehanizma.

(2) Pučki pravobranitelj pravilnikom iz stavka 1. ovog članka propisuje način rada neovisnih stručnjaka iz članka 2. stavka 3. ovoga Zakona u obavljanju poslova Nacionalnog preventivnog mehanizma.“

Članak 5.

U članku 8. stavak 1. mijenja se i glasi:

“(1) Osoba koja sudjeluje u obilasku iz članka 3. podstavka 1. ovoga Zakona sastavlja zapisnik o obavljenom obilasku te ga dostavlja pučkom pravobranitelju.“

Stavak 4. briše se.

Članak 6.

U članku 11. stavak 1. mijenja se i glasi:

„(1) Članovi izabranih udruga registriranih za obavljanje djelatnosti iz područja zaštite ljudskih prava iz članka 2. stavka 2. koji sudjeluju u obavljanju poslova Nacionalnog preventivnog mehanizma te neovisni stručnjaci iz članka 2. stavka 3. ovoga Zakona imaju pravo na primjerenu naknadu za obavljanje poslova Nacionalnog preventivnog mehanizma.“

Prijelazne i završne odredbe

Članak 7.

(1) Predstavnici udruga registriranih za obavljanje djelatnosti iz područja zaštite ljudskih prava i akademske zajednice imenovani prema odredbama Zakona o Nacionalnom preventivnom mehanizmu za sprečavanje mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja („Narodne novine“ br. br. 17/2011), obavljaju poslove Nacionalnog preventivnog mehanizma do izbora udruga registriranih za obavljanje djelatnosti iz područja zaštite ljudskih prava prema odredbama ovoga Zakona.

(2) Pučki pravobranitelj donijet će pravilnik iz članka 4. ovoga Zakona u roku od dva mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(3) Do stupanja na snagu pravilnika iz stavka 2. ovoga članka na snazi ostaje Pravilnik o postupku imenovanja i načinu rada predstavnika udruga i predstavnika akademske zajednice u Nacionalnom preventivnom mehanizmu za sprečavanje mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja („Narodne novine“ br. br. 22/2012).

(4) Pučki pravobranitelj će najkasnije u roku od mjesec dana od dana stupanja na snagu pravilnika iz stavka 2. ovoga članka uputiti javni poziv za izbor udruga registriranih za obavljanje djelatnosti iz područja zaštite ljudskih prava.“

Članak 8.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u „Narodnim novinama“.

OBRAZLOŽENJE

I. RAZLOZI ZBOG KOJIH SE DONOSI I PITANJA KOJA SE UREĐUJU OVIM ZAKONOM

Zakon o Nacionalnom preventivnom mehanizmu za sprečavanje mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja („Narodne novine“, broj 18/11 – u daljnjem tekstu: ZNPM) donesen je 28. siječnja 2011. godine. Donošenjem ZNPM-a Republika Hrvatska uspostavila je Nacionalni preventivni mehanizam (u daljnjem tekstu: NPM) čime je izvršila obvezu preuzetu prihvatanjem Fakultativnog protokola uz Konvenciju protiv mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja („Narodne novine – Međunarodni ugovori“, br. 2/05. u daljnjem tekstu: OPCAT). Sukladno čl. 2. ZNPM-a poslove NPM-a obavlja pučki pravobranitelj, uz kojeg obvezno sudjeluju dva predstavnika udruga registriranih za obavljanje djelatnosti iz područja zaštite ljudskih prava i dva predstavnika akademske zajednice.

Predložene izmjene imaju za cilj povećanje učinkovitosti putem: omogućavanja većeg broja obilazaka mjesta gdje se nalaze ili bi se mogle nalaziti osobe lišene slobode; aktivnijeg sudjelovanja udruga registriranih za obavljanje djelatnosti iz područja zaštite ljudskih prava; aktivnijeg uključivanja neovisnih stručnjaka te uključivanja posebnih pravobraniteljica u obavljanje poslova NPM-a.

1. Izmjene predložene radi povećanja broja obilazaka

Redoviti obilasci mjesta gdje se nalaze osobe lišene slobode sukladno čl. 1. OPCAT-a glavna su svrha Fakultativnog protokola. Ujedno, redoviti obilasci su jedan od ključnih poslova sukladno čl. 3. ZNPM-a. Od srpnja 2012. godine, otkako je započelo obavljanje poslova NPM-a, do kraja 2013. godine obavljeno je ukupno 19 obilaska (2012. – 7 obilazaka, 2013. – 12 obilazaka), što je u odnosu na podatke iz godišnjih izvješća drugih NPM-ova manji broj. Primjerice tijekom 2012. godine NPM Slovenije je bio u 46 obilazaka, NPM Srbije u 69 obilazaka, NPM Makedonije u 32, NPM Estonije u 23 obilaska. Prema podacima iz godišnjih izvješća NPM Danske, isti je tijekom 2011. godine obavio 55 obilazaka, a NPM Švedske 35.

Jedna od ključnih mjera za povećanje učinkovitosti u obavljanju poslova NPM-a jest povećanje broja obilazaka. Razlozi manjeg broja obilazaka su nedostatak financijskih sredstava za naknade predstavnicima udruga i akademske zajednice te nemogućnost provođenja obilazaka bez sudjelovanja predstavnika akademske zajednice i udruga. Na stavci za intelektualne usluge u proračunu Ureda pučkog pravobranitelja za 2014. godinu, s koje se isplaćuju naknade za predstavnike udruga i akademske zajednice, osigurano je 40.000 kuna. Iz navedene svote oko 10.000 kuna osigurano je za prijevod godišnjeg izvješća o obavljanju poslova NPM-a, što je nužno radi distribucije izvješća međunarodnim institucijama, sukladno obvezama iz OPCAT-a. Dakle, za naknade predstavnicima akademske zajednice i udruga preostaje oko 30.000 kuna za cijelu godinu. Sukladno Odluci o visini naknade za obavljanje poslova NPM-a (P.P.R. – 06-06-25/12, od 17. svibnja 2012.) jedan predstavnik akademske

zajednice odnosno udruge po danu sudjelovanja u obilasku dobiva naknadu od 500 kuna neto, odnosno oko 1.000 kuna bruto. Također nužno je napomenuti da u obilascima većih tijela ili ustanova sudjeluje i do tri predstavnika i nekoliko neovisnih stručnjaka, a da obilasci, sukladno smjernicama Association for the Prevention of Torture APT (Establishment and Designation of National Preventive Mechanisms under the Optional Protocol to the UN Convention against Torture, str. 32) traju i do pet radnih dana. Pregledi mjesta gdje se nalaze osobe lišene slobode koje provodi pučka pravobraniteljica sukladno članku 28. Zakona o pučkom pravobranitelju („Narodne novine“, broj 76/12, dalje u tekstu: ZOPP) ne mogu se smatrati obilascima NPM-a jer u njima ne sudjeluju predstavnici akademske zajednice odnosno udruga. Tijekom prvih pet mjeseci 2014. godine, obavljena su dva obilaska NPM-a i čak četiri pregleda sukladno ZOPP-u koji se, zbog odredbe iz članka 4. ZNPM-a, kojom je propisano da u obilascima obvezno sudjeluje najmanje jedan predstavnik udruga ili jedan predstavnik akademske zajednice, ne mogu pribrojiti obilascima NPM-a.

Poredbena zakonodavstva većine država u kojima je obavljanje poslova NPM-a, jednako kao i u Republici Hrvatskoj, u nadležnosti ombudsmana, ne sadrže odredbe koje bi onemogućavale ombudsmana da samostalno obavlja poslove NPM-a, kao što je to propisano člankom 4. ZNPM-a. Stoga se predloženim izmjenama članka 2. i članka 4. ZNPM-a omogućava veći broj obilazaka mjesta gdje se nalaze osobe lišene slobode što će rezultirati jačanjem njihove zaštite od mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja.

2. Izmjene predložene radi aktivnijeg uključivanja većeg broja nevladinih organizacija i neovisnih stručnjaka

Sukladno važećem članku 2. stavku 1. ZNPM-a poslove NPM-a obavlja pučki pravobranitelj, uz kojeg obvezno sudjeluju dva predstavnika udruga registriranih za obavljanje djelatnosti iz područja zaštite ljudskih prava i dva predstavnika akademske zajednice. Na taj je način, sudjelovanje akademske zajednice i udruga svedeno na suradnju sa četiri člana. Predloženim izmjenama članka 2. ZNPM-a, omogućava se aktivnije sudjelovanje većeg broja udruga registriranih za obavljanje djelatnosti iz područja zaštite ljudskih prava i uključivanje većeg broja neovisnih stručnjaka, a čime se doprinosi povećanju učinkovitosti obavljanja poslova NPM-a, a samim time i jačanju zaštite osoba lišenih slobode.

Predloženim izmjenama pučka pravobraniteljica će putem javnog poziva izabrati udruge s kojima će sklopiti ugovor o suradnji. Na taj način omogućava se znatno šira, a samim time i kvalitetnija suradnja s udrugama u obavljanju poslova NPM-a.

Poredbena zakonodavstva također ne sadrže odredbe o suradnji ombudsmana s akademskom zajednicom već je ta suradnja regulirana kroz odredbe o suradnji s neovisnim stručnjacima. Predložena izmjena omogućit će biranje većeg broja neovisnih stručnjaka, uključujući i stručnjake iz redova akademske zajednice, koji će, s obzirom na svoja specifična znanja sudjelovati u obilascima pojedinih tijela i ustanova. Na opisan način osigurava se aktivnije uključivanje većeg broja članova udruga i neovisnih stručnjaka u obavljanje poslova NPM-a.

3. Izmjene predložene radi suradnje s posebnim pravobraniteljicama u obavljanju poslova NPM-a

S obzirom na to da posebne pravobraniteljice, sukladno svojim nadležnostima u zaštiti pojedinih ranjivih kategorija osoba, obilaze mjesta gdje se nalaze osobe lišene slobode te osobe kojima je ograničena sloboda kretanja, izmjenama u članku 2. ZNPM-a predlaže se suradnja u obavljanju poslova NPM-a. U Uredu pučke pravobraniteljice, 23. svibnja 2014. godine, održan je sastanak na kojem je razmatran način suradnje pučke pravobraniteljice s pravobraniteljicom za djecu, pravobraniteljicom za osobe s invaliditetom i pravobraniteljicom za ravnopravnost spolova u obavljanju poslova NPM-a. Na sastanku, na kojemu su prisustvovali zamjenici i savjetnici svih pravobraniteljskih ureda u Republici Hrvatskoj, dogovorena je suradnja svih pravobraniteljskih institucija u obavljanju poslova NPM-a, sukladno člancima 5. i 6. Sporazuma o međuinstitucionalnoj suradnji, a koji Sporazum je sklopljen na temelju članka 32. stavka 2. Zakona o pučkom pravobranitelju. Predložena izmjena doprinijet će jačanju zaštite ljudskih prava svih kategorija osoba lišenih slobode.

II. OBRAZLOŽENJE POJEDINAČNIH ODREĐABA

Članak 1.

Novom formulacijom članka 2. napušta se dosadašnji koncept po kojem poslove NPM-a obavlja pučki pravobranitelj uz obvezno sudjelovanje dva predstavnika akademske zajednice i dva predstavnika udruga registriranih za obavljanje djelatnosti iz područja zaštite ljudskih prava. Predloženo rješenje proizlazi iz činjenice da pučki pravobranitelj obavlja sve poslove NPM-a, piše pojedinačna i godišnja izvješća, upućuje preporuke i upozorenja, surađuje s domaćim i međunarodnim tijelima i institucijama te snosi svu odgovornost za obavljanje poslova NPM-a. Predviđena rješenja prihvaćena su u brojnim poredbenim zakonodavstvima u kojima su poslovi NPM-a u nadležnosti ombudsmana (primjerice: Slovenija - čl. 4. i. 5. Zakona o ratifikaciji opcijskoga protokola; Estonija – čl. 1. st. 7. i 27. st. 2. Chancellor of Justice Act; Srbija – čl. 2.a. Zakona o dopuni Zakona o ratifikaciji opcionog protokola; Makedonija – čl. 4. Zakona o ratifikaciji Fakultativnog protokola.)

Izmjenom stavka 2. omogućava se suradnja pučkog pravobranitelja u obavljanju poslova NPM-a s neograničenim brojem udruga, što će za razliku od dosadašnje suradnje s dva predstavnika, značajno doprinijeti jačanju prava osoba lišenih slobode.

Suradnja pučkog pravobranitelja s akademskom zajednicom više se ne propisuje izričito, već je taj oblik suradnje obuhvaćen stavkom 3. odnosno suradnjom s neovisnim stručnjacima. Jednako kao i kod suradnje s udrugama, na ovaj se način omogućava suradnja sa širim krugom neovisnih stručnjaka, a što obuhvaća i stručnjake koji dolaze iz akademske zajednice. Novina u odnosu na važeći ZNPM jest propisivanje suradnje s posebnim pravobraniteljima, što će s obzirom na njihove zakonske ovlasti dodatno ojačati zaštitu ljudskih prava osoba lišenih slobode.

Članak 2.

Ovom izmjenom uvažava se činjenica da posao NPM-a nisu samo redoviti već kontrolni, ciljani i ad hoc obilasci te su predloženom izmjenom obuhvaćene sve vrste obilazaka u

obavljanju poslova NPM-a. Također stavak 2. kojim je propisana definicija osoba lišenih slobode sadržajno ne pripada odredbi o poslovima NPM-a, stoga je dosadašnji članak 3. stavak 2. brisan te postaje izmijenjeni članak 4.

Članak 3.

Izmjenom dosadašnjeg članka 4. omogućava se, na jednak način kao i u brojnim drugim europskim državama članicama OPCAT-a, da pučki pravobranitelj samostalno obavlja sve poslove NPM-a, uključujući i obilaskе. Svrha ove izmjene nije umanjivanje značaja i doprinosa akademske zajednice i udruga u radu NPM-a, što je razvidno iz izmijenjenog članka 2. kojim se omogućava znatno veće sudjelovanje udruga i neovisnih stručnjaka. Ova izmjena rezultirat će većim brojem obilazaka, a samim time i jačanjem zaštite osoba lišenih slobode.

Značenje izraza „osoba lišena slobode“ premješta se iz članka 3. stavka 2., obzirom je tamo brisana, te postaje novi članak 4. ZNPM-a.

Članak 4.

Radi se o usuglašavanju s novim člankom 2. ZNPM-a. Naime, obzirom na izmijenjenu strukturu članka 2. potrebno je predvidjeti i donošenje novog podzakonskog propisa kojim će se regulirati pitanja izbora i način rada članova NPM-a. Sukladno prijelaznoj i završnoj odredbi pučki pravobranitelj dužan je podzakonski propis donijeti u roku od dva mjeseca od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Članak 5.

Ova izmjena temelji se na dosadašnjoj praksi koja je pokazala da iz organizacijskih razloga nije moguće postupati sukladno članku 8. stavak 1., već se postupa na način da svaka osoba koja sudjeluje u obilasku sastavlja svoj zapisnik o utvrđenom. Naime, tijekom obilaska svaka osoba zadužena je za određeno, unaprijed dogovoreno područje te o tome naknadno sastavlja svoj zapisnik. Stoga se sastavljanje jednog zapisnika, koji supotpisuju sve osobe koje sudjeluju u obilasku, u praksi nije pokazalo provedivim.

Brisanje stavka 4. u članku 8. proizlazi iz izmjena članka 3. stavka 1. podstavka 1. ZNPM-a. Budući da izmijenjena odredba članka 3. podstavka 1. obuhvaća sve vrste obilazaka, nema potrebe propisivati posebnu ovlast za obavljanje kontrolnih pregleda.

Članak 6.

Odredba članka 11. stavka 1. izmijenjena je kako bi bila usklađena s izmijenjenim člankom 2.

Članak 7.

Prijelaznom i završnom odredbom se uređuje nastavak obavljanja poslova NPM-a predstavnika akademske zajednice i udruga koji su imenovani prema odredbama važećeg ZNPM-a. Također, propisan je rok za donošenje pravilnika iz članka 4. ovog Zakona kao i obveza upućivanja javnog poziva.

Članak 8.

Odredbom članka 8. određeno je stupanje ovog Zakona na snagu.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTVA ZA PROVEDBU ZAKONA

Za provedbu ovoga Zakona nije potrebno osigurati dodatna sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske.

IV. RAZLIKE IZMEĐU RJEŠENJA KOJA SE PREDLAŽU U ODNOSU NA RJEŠENJA IZ PRIJEDLOGA ZAKONA I RAZLOZI ZBOG KOJIH SU TE RAZLIKE NASTALE

Temeljem primjedbe Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina da je nejasno tko će određivati visinu naknade za predstavnike udruga i neovisne stručnjake budući da je brisana dosadašnja odredba koja je uređivala da pučka pravobraniteljica posebnom odlukom određuje visinu naknade, u Konačnom prijedlogu izmijenjena je odredba članka 6. na način da se njime sada mijenja samo članak 11. stavak 1., a stavak 2. u odnosu na važeći Zakon ostaje neizmijenjen. Naime, naknada za „vanjske članove“ i neovisne stručnjake je omaškom ispala iz Zakona o izmjenama i dopunama.

V. PRIJEDLOZI I MIŠLJENJA KOJA SU DANA NA PRIJEDLOG ZAKONA, A KOJA PREDLAGATELJ NIJE PRIHVATIO

Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, kao i zastupnik dr. sc. Goran Marić tijekom saborske rasprave, ukazali su na činjenicu da se iz Prijedloga zakona ne vidi kako će se financirati participiranje predstavnika udruga i neovisnih stručnjaka u radu Nacionalnog preventivnog mehanizma, obzirom da se u obrazloženju Prijedloga zakona navodi da za provedbu ovog Zakona nije potrebno osigurati dodatna sredstva u Državnom proračunu. Predlagatelj ostaje pri tome da nije potrebno povećati iznos sredstava za obavljanje poslova NPM-a zbog predloženih zakonskih izmjena. Naime, ovim izmjenama i dopunama Zakona, konkretno izmjenom članaka 2. i 4. omogućava se da se pregledi mjesta gdje se nalaze osobe lišene slobode koje provodi pučka pravobraniteljica samostalno mogu smatrati obilascima NPM-a. Naime, obzirom na izričaj članka 4. u važećem Zakonu obvezno je sudjelovanje najmanje jednog predstavnika udruga registriranih za obavljanje djelatnosti iz područja zaštite ljudskih prava ili jednog predstavnika akademske zajednice, da bi se pregled mogao smatrati obilaskom u smislu NPM-a. Sukladno izmjenama i dopunama važećeg zakonskog rješenja, samostalni obilasci koje Pučka pravobraniteljica i danas obavlja u svom redovnom radu, moći će se smatrati obilascima u smislu NPM-a, a što je u skladu sa komparativnim rješenjima. Također, „vanjski predstavnici“ neće morati cijelo vrijeme obilaska (primjerice svih 5 dana) biti u obilasku što će omogućiti povećanje broja obilazaka uz ista raspoloživa sredstva.

Na sjednici Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina postavljeno je također i pitanje kriterija za odabir udruga i neovisnih stručnjaka koji uz pučku pravobraniteljicu sudjeluju u provedbi mjera Nacionalnog preventivnog mehanizma, zbog činjenice da će se udruge birati na temelju javnog poziva, dok to kod odabira neovisnih stručnjaka nije slučaj, iako i o jedinicima i drugima odlučuje samo pučka pravobraniteljica.

Predlagatelj ostaje kod predloženog rješenja. Naime, udruge se i nadalje biraju na temelju javnog poziva, a neovisni stručnjaci, kao i do sada se ne biraju putem javnog poziva. Ovakvo

rješenje se predlaže zato što su neovisni stručnjaci usko specijalizirani i biraju se prema specifičnim uskim područjima koja se trebaju obraditi tijekom obilaska. Upravo stoga nije moguće raspisati javni poziv za neovisne stručnjake već se potreba za njima ocjenjuje ad hoc te ih se bira od slučaja do slučaja (primjerice za pitanja radioaktivnog gromobrana u Kaznionici u Lepoglavi potreban je usko specijalizirani stručnjak, čija znanja nisu inače potrebna za rad NPM-a). Ukoliko bi za svakog neovisnog stručnjaka provodili javni poziv cijela procedura bi se značajno odužila i bitno umanjila broj obilazaka, a cilj izmjena i dopuna je upravo suprotan.

TEKST ODREDAKA VAŽEĆEG ZAKONA KOJE SE MIJENJAJU, ODNOSNO DOPUNJUJU

Članak 2.

(1) Poslove Nacionalnog preventivnog mehanizma obavlja pučki pravobranitelj. U obavljanju poslova Nacionalnog preventivnog mehanizma, uz pučkog pravobranitelja, obvezno sudjeluju dva predstavnika udruga registriranih za obavljanje djelatnosti iz područja zaštite ljudskih prava i dva predstavnika akademske zajednice.

(2) Predstavnike iz stavka 1. ovoga članka imenuje pučki pravobranitelj na prijedlog udruga registriranih za obavljanje djelatnosti iz područja zaštite ljudskih prava, odnosno visokih učilišta na temelju javnog poziva.

(3) U obavljanju poslova Nacionalnog preventivnog mehanizma pučki pravobranitelj po potrebi uključuje i druge neovisne stručnjake sukladno članku 18. stavku 2. Fakultativnog protokola.

Članak 3.

(1) Poslovi Nacionalnog preventivnog mehanizma su:

- redoviti obilasci mjesta u kojima se nalaze ili bi se mogle nalaziti osobe lišene slobode radi jačanja njihove zaštite od mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja,
 - davanje preporuka nadležnim tijelima vlasti i ustanovama radi poboljšavanja postupanja prema osobama lišenim slobode i uvjeta u kojima se one nalaze radi sprečavanja mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja,
 - davanje prijedloga i primjedbi na zakone i druge propise te nacрте zakona i drugih propisa radi promicanja zaštite osoba lišenih slobode od mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja,
 - suradnja s Pododborom Ujedinjenih naroda za sprečavanje mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja (u daljnjem tekstu: Pododbor za sprečavanje mučenja), slanje informacija i sastajanje s Pododborom za sprečavanje mučenja.
- (2) Osobama lišenim slobode u smislu ovoga Zakona smatraju se osobe kojima je određeno bilo kakvo zadržavanje, zatvaranje ili smještaj u mjesto pod javnim nadzorom i koje to mjesto ne smiju napustiti po svojoj volji.

Članak 4.

U obavljanju poslova iz članka 3. stavka 1. podstavka 1. ovoga Zakona uz pučkog pravobranitelja ili ovlaštene osobe iz Ureda pučkog pravobranitelja obvezno sudjeluje najmanje jedan predstavnik udruga registriranih za obavljanje djelatnosti iz područja zaštite ljudskih prava ili jedan predstavnik akademske zajednice iz članka 2. stavka 1. ovoga Zakona.

Članak 6.

Pučki pravobranitelj propisuje postupak imenovanja i način rada predstavnika udruga registriranih za obavljanje djelatnosti iz područja zaštite ljudskih prava, predstavnika akademske zajednice i stručnjaka iz članka 2. stavka 1. i 3. ovoga Zakona.

Članak 8.

(1) O obavljenom obilasku iz članka 3. stavka 1. podstavka 1. ovoga Zakona sastavlja se zapisnik koji potpisuju sve osobe koje su sudjelovale u obilasku.

(2) Pučki pravobranitelj će, na temelju zapisnika iz stavka 1. ovoga članka, o svakom obilasku sastaviti izvješće koje se dostavlja tijelu ili ustanovi u kojoj je obilazak obavljen, a u slučaju utvrđenih nepravilnosti i tijelu nadležnom za nadzor tijela ili ustanove u kojoj je obilazak obavljen.

(3) O utvrđenim slučajevima mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja pučki pravobranitelj upozorava i daje preporuke tijelu ili ustanovi u kojoj je takva povreda utvrđena. Tijelo ili ustanova u kojoj je povreda utvrđena dužna je u roku utvrđenom u izvješću poduzeti mjere povodom upozorenja ili preporuke pučkog pravobranitelja te o poduzetim mjerama bez odgađanja izvijestiti pučkog pravobranitelja. Ako tijelo ili ustanova ne postupi u propisanom roku u skladu s traženjem pučkog pravobranitelja ili ne postupi po njegovim preporukama, pučki pravobranitelj će o tome obavijestiti Hrvatski sabor.

(4) Osobe koje sudjeluju u obavljanju poslova Nacionalnog preventivnog mehanizma ovlaštene su po dostavljenom izvješću poduzeti kontrolni pregled tijela ili ustanove u kojoj su utvrđeni slučajevi mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja.

Članak 11.

(1) Predstavnici udruga registriranih za obavljanje djelatnosti iz područja zaštite ljudskih prava i akademske zajednice iz članka 2. stavka 1. te neovisni stručnjaci iz članka 2. stavka 3. ovoga Zakona imaju pravo na primjerenu naknadu za obavljanje poslova Nacionalnog preventivnog mehanizma.

(2) Visinu naknade iz stavka 1. ovoga članka određuje pučki pravobranitelj posebnom odlukom.